

לארצות בלתי נגועות שבאיזור ולדרום-מזרח אירופה.

נסיונונו אנו בשנים האחרונות מלמד אותנו, כי המצב דומה גם בארצות שלא נסקרו בסקירה האמורה, כגון עירק, ירדן ומצרים. נוכחנו בלבנון, כי לולא העירונות של אנשינו ובדיקות המעבדה, לא היינו – ולא היו ארצות אירופה, כולל תורקיה השכנה – יודעים על מציאת הנגיף מטיפוס "אסיה 1" שם ונוקטים באמצעים.

★

הרפתן הישראלי הצליח להקים ולקיים את אחת הרפתות המפוארות בעולם; הישג זה מפליא את אורחינו ואת עמיתינו המצביעים על הסיכונים הבריאותיים הבלתי פוסקים, ולעתים הבלתי ידועים, שמסביב.

תשומת לב מירבית ועירונות, קריאה לרופא הווטרינרי בכל מקרה של סכנה או שמץ סכנה, שיתוף פעולה מלא בכל הקשור בפיקוח על ההובלה, מניעת כניסתם של זרים ובעיקר של סוחרים מהשטחים ומלבנון לתחומי הרפת, הן צו השעה. יש לזכור כי גם בתחום בריאות המקנה אנו נמצאים על אי בודד; מודיעין יעיל, כוונות מתמדת ופעולות מניעה בעיתן – יסייעו.

יש, הדרישה לבשר טרי הולכת וגדלה, והתוצאה: למעלה מחמישה מיליון (!) ראשי בקר וצאן מוכנסים לארצות באזורנו מדי שנה. הספקיות העקרויות הן סודן, סומליה, הודו, פקיסטן ותאילנד: כולן ארצות נגועות בטיפוס נגיף שונים, ובשלוש האחרונות מצוי גם טיפוס הנגיף "אסיה 1" שזכר לעיל. בכווית בלבד שוחטים מדי יום למעלה ממאה ראשי תאו (ג'מוסים) מהודו ופקיסטן. בחריין, קאטאר, עומן והאמירויות הערביות נוהגות באותה דרך. ערב הסעודית ייבאה בשנת 1981 יותר מארבעה מליון ראשים, מהם 3.7 מליון כבשים! כל מדינות המפרץ אינן מעמידות דרישות וטרינריות ואף לא תקופת הסגר. מכל האמור לעיל ברור כיצד מחלות מגפתיות – מחלת הפה והטלפיים, דבר הבקר, דלקת מידבקת של הריאות וקרום הריאות בעזים, ועוד – חודרות מדי פעם מאפריקה או מאסיה למזרח הקרוב. על פי נתוני האירגון, אין בעולם כולו איזור הנחשף להדבקה מאסיווית ומתמדת כאזורנו. יתרה מזו: בשל חוסר מידע וחולשת המערכות הווטרינריות בארצות האיזור, לעתים קרובות נודע לראשונה על המגפה זמן רב לאחר שפרצה. לפיכך גדולה סכנת התפשטות המחלות

הזנה וטיפול עטין בתקופת היובש – השפעתם על ארוע דלקות עטין קליניות אחרי ההמלטה

תירגום ועיבד ד"ר ג. פרנצוס, החקלאית, חיפה

ביובש על תחלואה אחרי ההמלטה, הן לגבי דלקות מסוג קולי והן לגבי התפרצויות דלקות חריפות הנגרמות על ידי סטפילוקוס אוראוס בפרות נגועות בצורה כרונית. לפי המחבר, הזנה גדושה לפני ההמלטה מגבירה את הסכנה של דלקת עטין, בין היתר בגלל התופעה של הורדת חלב מוקדמת. מודגשת העובדה הידועה יותר

להלן מובא תקציר מההרצאה של ד"ר בושגל, יועץ וטרינרי למחלות עטין בקליפורניה, מטעם האוניברסיטה של מדינה זאת. הדברים הושמעו בכנס רופאים וטרינרים אמריקניים העובדים בענף הבקר והתייחסו למכלול הבעיות הקשורות למחלות עטין. בהרצאה הודגשה ההשפעה של הזנה נכונה

כנגועות בסטפילוקוקוס אוראוס, לפרות אשר סבלו מדלקות קליניות כרוניות ולפרות עם CMT גבוה. לשני הסוגים האחרונים יש לתת טיפול חוזר תוך 7–10 ימים.

תקופת היובש העיקרית

הפרות מוכנסות לקבוצה זאת בתום 10 הימים הראשונים של היובש. ההזנה בקבוצה זאת מתבססת על מנה המורכבת מחלקים שווים (על בסיס חומר יבש) של תחמיץ תירס, שחת אספסת, שחת שבולת שועל ותוספת מינרלים.

התקופה האחרונה של היובש, 4–7 ימים לפני ההמלטה

בתקופה זאת הפרות מתחילות למלא את העטין, דבר שמחייב החזקתן בתנאי ניקיון אופטימליים. ההזנה הניתנת בתקופה זאת היא כמו בתקופה הקודמת, עם תוספת 1.5–2.5 ק"ג מזון מרוכז. שיטה אחרת של ההזנה בתקופה זאת היא להאביס את הפרות כמו חולבות בעלות תנובה של כ-20 ק"ג חלב. בפרות המראות סימנים של דלקת עטין בשבועיים האחרונים לפני ההמלטה, יש לטפל 2–3 פעמים בתכשירים המיועדים לחולבות.

הערת המתרגם: המחבר מתייחס בעיקר לסוגי מזון הרצויים בתקופת היובש ולא לכמויות. סוגית איכות המזון בתקופה זאת היא ללא ספק בעלת חשיבות גדולה. יחד עם זאת יש לזכור שלא רק הזנת יתר, אך גם הזנת חסר עלולה להיות בעלת היבטים שליליים ביותר. לכן בתיכנון הזנת יובש, יש להישאר מבחינה כמותית במסגרת המלצות NRC, זאת אומרת כ-10–11 ק"ג חומר יבש, רובו ממזון גס, כ-1 ק"ג חלבון כללי וכ-22 מג"ל אנרגיה מטבולית, בתוספת ויטמינים ומינרלים. ברמת ייצור חלב המקובלת בעדרים שלנו, 4,000–4,400 ק"ג חלב ויותר ב-120 הימים הראשונים של התחלובה, אין לרדת בשום פנים ואופן מרמה זאת, והדוגמות מניסויים אשר נערכו בפרות המניבות כ-60% מכמות זאת, אינן רלוונטיות בתנאים שלנו.

ויותר, שהזנת פרות יבשות משפיעה באופן דרמטי על מצב הבריאות הכללי. ההזנה היא גם גורם חשוב בסוף התחלובה לקראת הייבוש. חלב אשר נשאר בעטין במשך יומיים או שבועות אחרי ייבוש פרה, מהווה קרקעית מזון טובה לחידקים ולכן גובר סיכון ההדבקה בגורמי דלקת עטין. מנות עתירות אנרגיה בסוף לקטציה וחצרות מוזהמות יוצרות מצב בלתי רצוי. אמנם לטיפול יובש תפקיד חשוב במניעת דלקות עטין, אבל השפעתם מתבטלת לעתים תכופות על ידי ממשק בלתי נכון. המלצות המחבר לגבי ההזנה בתקופת היובש ושיטת טיפולי יובש הן כדלקמן:

יש לחלק את תקופת היובש לשלוש תקופות משנה:

תקופה ראשונה של כ-10 ימים

ההזנה בתקופה זאת צריכה להתבסס על שחת שבולת שועל או שחת אחרת, בעלת איכות דומה. כהכנה לטיפול יובש אחרי החליבה האחרונה, טובלים את הפיטמה בתמיסת יוד המתיבשת מהר. אחרי פעולה זאת, מנקים את קצה הפיטמה באלכוהול ומכניסים את החומר המשמש לטיפול יובש. בחירת החומר לטיפול יובש בעדרים נגועים בסטפילוקוקוס אוראוס צריכה להתבסס על מבחן הרגישות, עליו יש לחזור כל ששה חודשים. אחרי הכנסת החומר טובלים שנית את הפטמות בתמיסת יוד. במשך 10 הימים הראשונים של היובש, הפרה צריכה להיות תחת השגחה קפדנית. ביום 3, 5, 7, 10 של היובש יש להסתכל היטב על עטיני הפרות בזמן האכילה. רבעים נפוחים או רבעים מלאים יש לחלוב ואחר כך לחזור על הפרוצדורה הנהוגה עם הייבוש (טבילה, ניקוי, טיפול, טבילה). השיטה הנ"ל בה נותנים טיפול יובש לכל הפרות המתיבשות מומלצת בעדרים בהם קיימת הבעיה של סטרפטוקוקוס אגלקטיא או סטפילוקוקוס אוראוס. בעדרים נקיים מסטרפטוקוקוס אגלקטיא, בהם רמה הנגיעות הבקטריאלית נמוכה ובהם נותנים טיפול יובש סלקטיבי, מוצעת השיטה הבאה: לתת טיפולי יובש בדרך המתוארת לעיל לכל הפרות הידועות